

ВПЛИВ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ НА ПІДТРИМКУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Коваленко В. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: kovalenko-6868@ukr.net
ORCID ID:0000-0003-2783-186X

***Анотація.** Стаття присвячена дослідженню питань, які стосуються визначення місця банківського кредитування у забезпеченні сталого розвитку країни під час воєнного стану. Метою статті є дослідження стану банківського кредитування в Україні та його впливу на досягнення цілей сталого розвитку країни в умовах воєнного стану. Під час проведення наукового дослідження використано методи аналізу, синтезу, узагальнення, розрахунково-аналітичний, графічний, а також застосовано коефіцієнтний аналіз та системний підхід. На підставі проведеного дослідження встановлено, що ключовою передумовою досягнення сталого розвитку країни є сформований механізм банківського кредитування. Проведений аналіз складу і структури кредитного портфелю засвідчив зменшення кредитної активності та орієнтацію банків на вкладення, які розміщуються на рахунках у НБУ та у державних цінних паперах. Практично обґрунтовано, що кредитні вкладення банків мають переважно короткостроковий характер, що є негативним чинником для стимулювання сталого розвитку, а також обмеженням для бізнес-планування нефінансових корпорацій. Перспективи подальших наукових досліджень мають бути спрямовані на вирішення питання щодо активізації банківського кредитування завдяки створенню макроекономічних передумов ефективного функціонування на макроекономічному рівні; на пошук нових форм кредитної підтримки як бізнесу, так і домогосподарств; на удосконалення системи управління непрацюючими кредитами.*

***Ключові слова:** сталий розвиток країни, кредит, кредитні відносини, банк, кредитний портфель, непрацюючі кредити.*

INFLUENCE OF BANK LENDING ON SUPPORT SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE COUNTRY UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

Kovalenko Victoria, D. Sc. (Economics), Professor, Professor, Department of Banking, Odesa National University of Economics, Odesa, Ukraine
e-mail: kovalenko-6868@ukr.net
ORCID ID:0000-0003-2783-186X

***Abstract.** The article is devoted to the study of issues related to establishing the place of bank lending in ensuring the sustainable development of the state. The purpose of the article is to research the state of bank lending and its impact on achieving the goals of sustainable development. The methods of analysis, synthesis, generalization, calculation-analytical, graphical methods, coefficient analysis and systematic approach were used in the conduct of scientific research. On the basis of the conducted research, it was established that the key prerequisite for achieving sustainable development of the state is a complex mechanism of bank lending, interaction between banks and regulatory bodies on this issue. The article proves that today, during the martial law in Ukraine, the problems associated with establishing business credit relations with real borrowers have worsened. The conducted analysis of the composition and structure of the credit portfolio proved the presence of a decrease in credit activity and the orientation of banks towards investments placed in accounts with the National Bank of Ukraine and in government securities. It is practically justified that credit investments of banks are mainly short-term in nature, which is a negative factor for stimulating sustainable development, as well as a limitation for business planning of non-financial corporations. The originality of the scientific research lies in the proposed directions of development of forms of bank lending. The value of scientific research lies in the determination of the main factors that affect the development of bank lending, namely, the regulatory actions of the National Bank of Ukraine and the government. Prospects for further scientific research should be aimed at solving the issue of intensification of bank lending thanks to the creation of macroeconomic prerequisites for effective functioning at the macroeconomic level; search for new forms of credit support for both businesses and households; improvement of the management system of non-performing loans. The type of article is theoretical and empirical.*

***Key words:** sustainable development, credit, credit relations, bank, credit portfolio, non-performing loans*

JEL Classification: E500, E510, G230.

Постановка проблеми. Фінансовий ринок України нині знаходиться під дією геополітичних, глобальних, міжурядових та соціально-економічних впливів, що зумовлює високий рівень невизначеності на ньому. Зокрема, можна констатувати той факт, що

зі збільшенням негативних наслідків повномасштабного російського вторгнення, вповільненням темпів економічного зростання в нашій країні спостерігається підвищення ймовірності виникнення системного ризику, який насамперед впливає на нарощування обсягів банківського кредитування.

Однозначно не можна стверджувати, що сталий розвиток країни забезпечується саме за рахунок банківського кредитування. Є певні національні та міжнародні програми, які підтримують цей процес. Проте, якщо звернути увагу на сучасні концепції «зелених фінансів», «зеленого банкінгу», то можна констатувати той факт, що банківське кредитування відіграє головну роль у забезпеченні сталого розвитку країни. Виходячи з цього, обрана проблематика наукової статті є вкрай актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика забезпечення сталого розвитку країни є предметом обговорення вчених та практиків. Серед них заслуговують на увагу наукові здобутки з цього питання М. Рудої та М. Мазурик, які визначили стратегічні вектори співпраці України та ЄС у сфері сталого розвитку [1]. О. Карінцева та співавтори статті ввели потребу у залученні іноземних інвестицій для сталого розвитку країни [2].

М. Дзямучич у своєму дослідженні розкрив регіональні аспекти сталого розвитку [3].

Щодо розвитку банківського кредитування в Україні, то, на наш погляд, заслуговують на увагу наукові праці О. Дзюблюка [4], Є. Андрущак [5], М. Сулими [6], В. Кремень [7] та багатьох інших.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, незважаючи на значний науковий доробок, у якому представлено різноманітність і неоднозначність теоретичних та методичних підходів до механізму банківського кредитування, доречним вбачається синтез, уточнення і узагальнення діючих напрямів кредитних відносин з позиції забезпечення сталого розвитку країни.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження стану банківського кредитування в Україні та його впливу на досягнення цілей сталого розвитку країни в умовах воєнного стану.

Основний матеріал. Термін «сталий розвиток» є офіційним українським відповідником англійського терміну «sustainable development». Стратегія сталого розвитку є альтернативою парадигмі економічного зростання, яка ігнорує екологічну небезпеку від розвитку суспільства за екстенсивною моделлю [8].

Як зазначає М. Руда, «...основоположне завдання стратегії сталого розвитку полягає у забезпеченні умов збалансованого функціонування соціальної, економічної та екологічної складових системи

«Суспільство-Економіка-Природа» [1, с. 206].

Нині відбувається посилення взаємозв'язку між фінансовою системою та сектором реальної економіки у векторі сталого розвитку (рис.1).

Тому можемо стверджувати, що банківське кредитування є інструментом щодо мобілізації капіталу для досягнення цілей сталого розвитку.

Рис. 1. Вплив концепції сталого розвитку на взаємодію фінансової системи та сектору реальної економіки

Джерело: сформовано авторкою за матеріалами [1; 8]

Розвиток ринку банківського кредитування за роки незалежності України постійно перебуває під впливом шоківих потрясінь. До 2022 року на нього впливала циклічність виникнення фінансових криз, які за своєю гостротою по різному здійснювали вплив на кредитний ринок та призводили до сплесків та падіння попиту на кредитні ресурси. Це було викликано зміною процентної політики банків, спроможністю позичальників повертати кредити, наявністю кредитних ресурсів у банках на проведення кредитної діяльності.

Воєнне російське вторгнення в Україну внесло свої корективи як у діяльність банків, так і у тенденції розвитку ринку кредитування. Як зазначає О. Дзюблюк, «проблемні аспекти у сфері банківського кредитування виникли не із початком воєнних дій, а нагромаджувалися упродовж тривалого періоду часу» [4, с. 10].

Автор статті вважає, що до таких чинників, які накопичувалися, належать: «не урівноваження за строками між активами і пасивами банків, недостатній рівень концентрації банківського капіталу, зростання рівня банківських ризиків, погіршення макро- та мікроекономічних умов ведення бізнесу, зростання проблемної заборгованості, зниження якості кредитних портфелів банків та їхня збиткова діяльність» [4, с. 10].

Зазначене відобразилося на зниженні виробництва, валового внутрішнього продукту та загальних темпів економічного зростання. Так, частка кредитів банків серед джерел фінансування капітальних інвестицій сягнула історичного мінімуму у 5%. Попри незначне зростання кредитного портфеля за останні 2 роки, такі чинники як девальвація національної валюти та темпи інфляції є загрозою для виникнення ситуації дефіциту кредитних ресурсів (рис. 2).

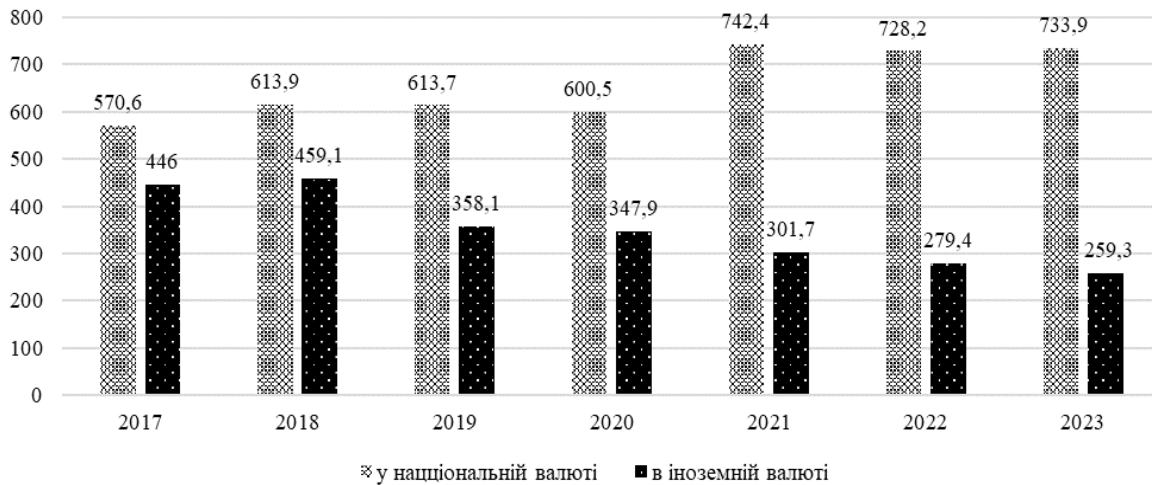

Рис. 2. Динаміка наданих кредитів у національній та іноземній валютах за період 2017-2023 рр., млрд. грн.

Джерело: сформовано авторкою за матеріалами [9]

Слід зазначити, що з початку кризи 2008 року і дотепер простежується динаміка збільшення залишків коштів банків на депозитних рахунках у НБУ та вкладень у державні цінні папери (рис. 3).

Обсяг міжнародних резервів України впродовж всього аналізованого періоду не відповідав рекомендованому, тобто 12 місяцям. Спираючись на проведені розрахунки за оціночними даними МВФ, слід зазначити, що лише у 2023 році ЗВР НБУ мало би вистачати для фінансування короткотермінових зовнішніх зобов'язань протягом майже 10 місяців, що більш наближено до норми (рис. 3).

Наслідком такої монетарної політики НБУ та кредитної політики банків була змінена структура активів банківської системи, коли частка кредитного портфеля у вигляді наданих нефінансовим корпораціям та домогосподарствам становить 17,3% та 5,9% відповідно від загального обсягу активів банків.

Хоча НБУ наголошує на тому, що представлена структура активів викликана низьким попитом на кредити, проте можна виокремити інші чинники. Насамперед за рахунок жорсткої рестрикційної політики щодо підвищення облікової ставки, процентних ставок за

деPOSITИМИ СЕРТИФІКАТИМИ НБУ. За рахунок встановлення високої дохідності ОВДП банки наростили портфель цінних паперів. У результаті встановлення високих процентних ставок за депозитними сертифікатами НБУ практично спростив функції банків як фінансового посередника, виходячи з того, що при залученні коштів на фінансовому ринку банки їх розміщують не в кредити, а в депозитні сертифікати. Наслідком цього є те, що банки зберігають кошти на кореспондентських рахунках та в депозитних сертифікатах НБУ, що призводить до виникнення надлишкової ліквідності та зменшення обсягів кредитування.

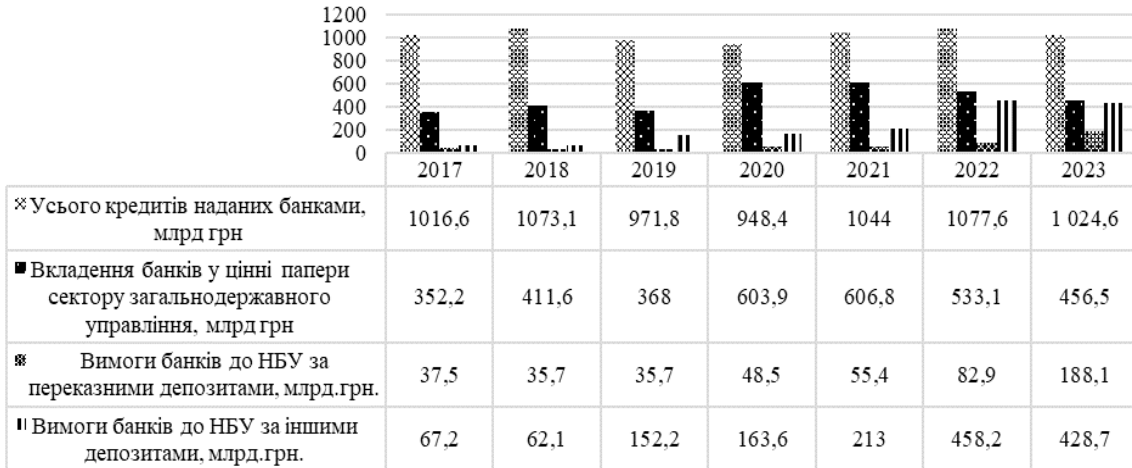

Рис. 3. Динаміка банківського кредитування та розміщення банківських коштів у державних цінних паперах і на рахунках у НБУ

Джерело: сформовано авторкою за матеріалами [9]

Для стимулювання банків стосовно розширення кредитування уряд запровадив програми державної підтримки, наприклад державна програма підтримки «Доступні кредити 5-7-9%» та Програма «ЄОселя» – іпотечне кредитування житла.

Державну програму «Доступні кредити 5-7-9%» реалізував Фонд розвитку підприємництва. Угоду про співпрацю було укладено із 45 банками України. Кредити надаються за пільговими ставками, різницю між пільговою та ринковою ставкою компенсує держава, проте рішення про видачу кредиту приймає банк [6], (рис. 4).

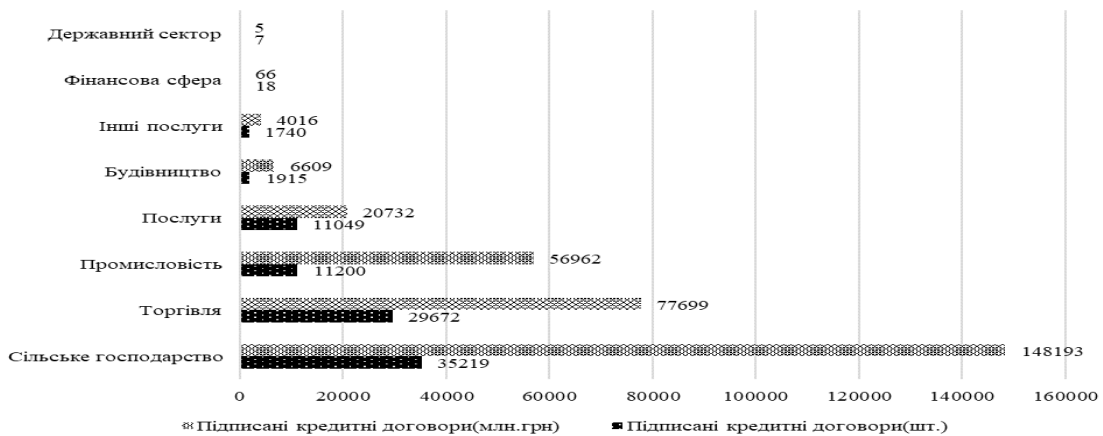

Рис. 5. Кредитний портфель за видами економічної діяльності за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» станом на 17.06.2024 р.

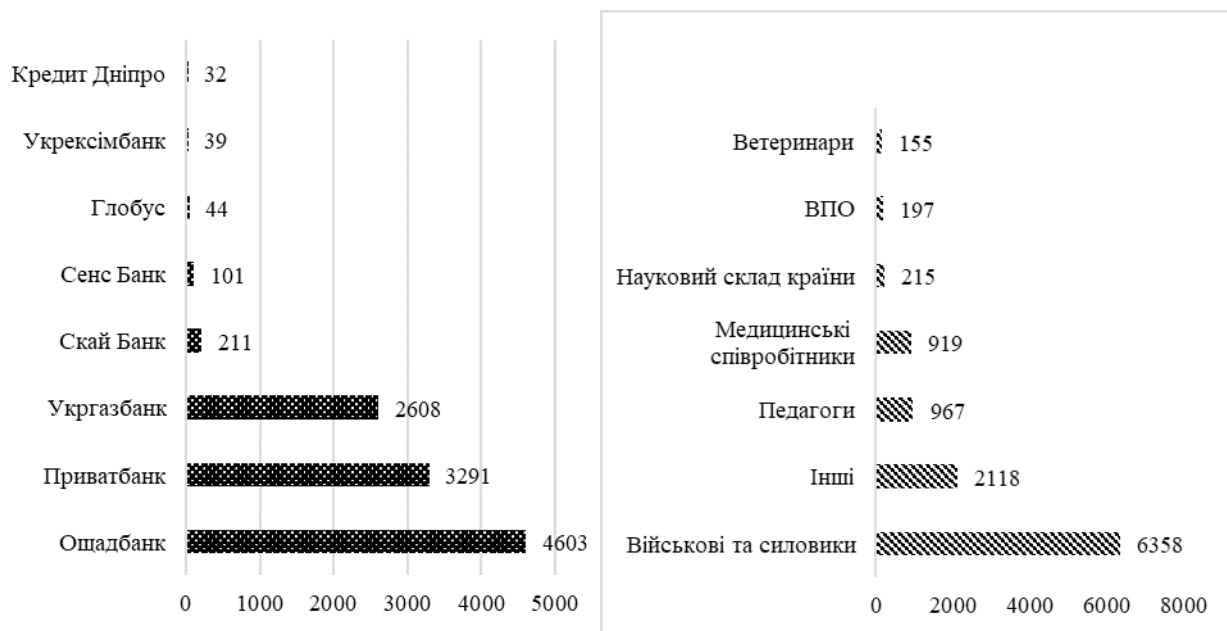
Джерело: сформовано авторкою за матеріалами [11]

Як свідчать дані наведені на рисунку 4, станом на 17.06.2024 р., найбільша питома вага кредитування припадає на сільське господарство (47% від загальної суми кредитування).

Це є виправданим, оскільки аграрна сфера на сьогодні складає 63,5% товарного експорту України. На другому місці торгівля з позначкою 25% від загальної суми кредитування.

Якщо розглядати динаміку реалізації програми з початку повномасштабного російського вторгнення в Україну, то слід констатувати той факт, що з початку дії програми за напрямками кредитування їх сума складає: інвестиційний – 29879 млн. грн., антикризовий – 64000 млн. грн., рефінансування – 28113 млн. грн., підтримка ФОП – 399 млн. грн., підтримка посівних робіт агросектору – 38689 млн. грн., антивоєнний – 57355 млн. грн., обігові – 61849 млн. грн., переробка продукції агросектору – 16286 млн. грн., відбудова бізнесу – 36 млн. грн., кредити ЗВВР – 13945 млн. грн., енергосервіс – 307 млн. грн. [11].

Ще однією державною програмою кредитування є Програма «єОселя» – іпотечне кредитування житла. Програма реалізується Міністерством економіки України спільно з Міністерством цифрової трансформації України та «Укрфінжитло» за ініціативи Президента України і вона почала працювати у жовтні 2022 року [6]. Станом на 19.06.2024 р. було видано 10929 одиниць кредитів на загальну суму 17298 млн. грн. (рис. 5).

5.1. Банки, які надали кредит за програмою, 5.2. Надані кредити за програмою у розрізі позичальників, млн. грн.

Рис. 5. Надані кредити за програмою «єОселя» у розрізі категорії позичальників та клієнтів станом на 19.06.2024

Джерело: сформовано авторкою за матеріалами [12]

Зауважимо, що окрім кількісного нарощування обсягів кредитування нефінансовим корпораціям, необхідне поліпшення якості такої кредитної підтримки реального сектору (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка кредитів, наданих нефінансовим корпораціям, за видами економічної діяльності та строками погашення, станом на кінець квітня 2024 р., млн. грн.

Види економічної діяльності	Усього	у тому числі за строками		
		до 1 року	від 1 року до 5 років	більше 5 років
Усього	737084	374882	263 930	98 272
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	112845	43 694	65 226	3 925

Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	17 865	9 481	7 365	1 019
Переробна промисловість	120 096	54 790	52 532	12 774
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	65 576	22 022	23 752	19 802
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	393	104	278	10
Будівництво	18 579	8 810	6 909	2 861
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	289 310	205 680	69 443	14 187
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	25 607	4 457	14 323	6 827
Тимчасове розміщування й організація харчування	3 929	168	628	3 134
Інформація та телекомунікації	4 891	2 883	1 635	374
Фінансова та страхова діяльність	1 016	141	871	4
Операції з нерухомим майном	56 053	56 053	13 828	31 274
Професійна, наукова та технічна діяльність	6 295	3 557	2 332	406
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	10 581	3 557	2 332	906
Освіта	167	128	2 543	0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	3 708	838	2 102	768
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	115	35	80	0
Надання інших видів послуг	80	12	45	1

Джерело: складено авторкою за матеріалами [9]

Як свідчать дані таблиці 1, найбільшу питому вагу у структурі кредитного портфелю за видами економічної діяльності займає оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 39,24%. На другому місці переробна промисловість – 16,29%. Зазначена структура не сприяє створенню надійної довгострокової бази для стійкого економічного зростання.

За строками надання кредитів у структурі кредитного портфелю переважають короткострокові кредити – 50,9%. І тільки 13,3% – кредити понад 5 років. Цей факт свідчить про те, що кредитування не націлене на довгострокові інвестиції, що не є позитивним для розвитку бізнесу у стратегічних секторах економіки.

Слід зазначити, що якість банківського кредитного портфелю характеризується часткою непрацюючих кредитів у загальному кредитному портфелі (рис. 6).

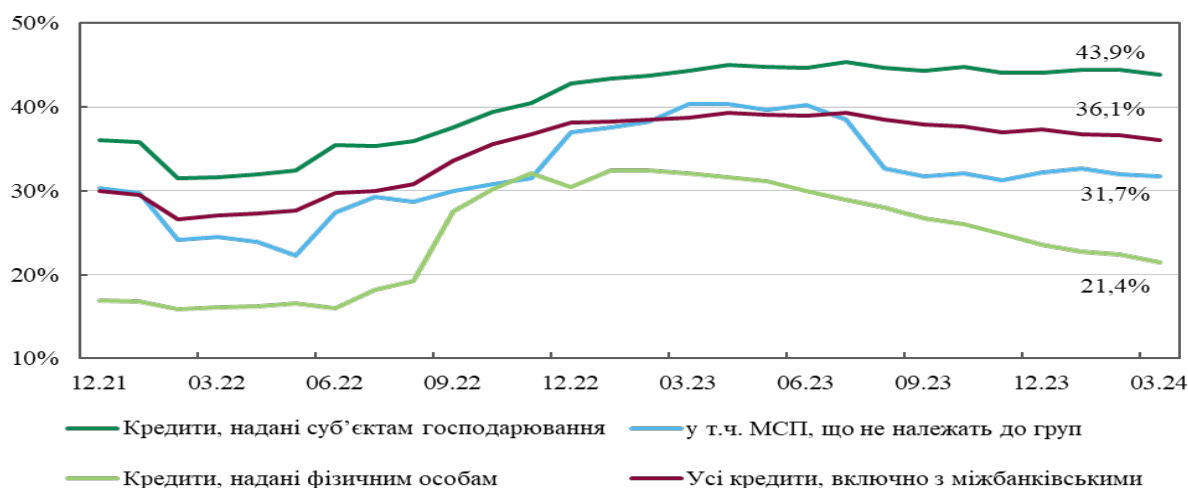

Рис. 6. Динаміка частки непрацюючих кредитів у загальному кредитному портфелі банків за період 2021 р. – 1 квартал 2024 р., %

Джерело: [10]

У I кварталі 2024 р. цей показник зменшився на 0,5% за загальним кредитним портфелем банків у порівнянні з початком 2024 р. За кредитами нефінансовим корпораціям – зниження на 0,5%, за домогосподарствами зниження на 0,9%.

Одним із індикаторів, що відображає загрозу фінансовій стабільності як окремого банку, так і банківського сектору загалом, є рівень непрацюючих кредитів (NPL), який характеризує якість активів. З початку 2022 р. питома вага непрацюючих кредитів збільшилася на 9,5% у відповідності до I кварталу 2024 р. Найбільше частка непрацюючих кредитів зростає за цей же період у державних банках та у банках з іноземним капіталом – на 13,6% та 9,4% відповідно (рис. 7).

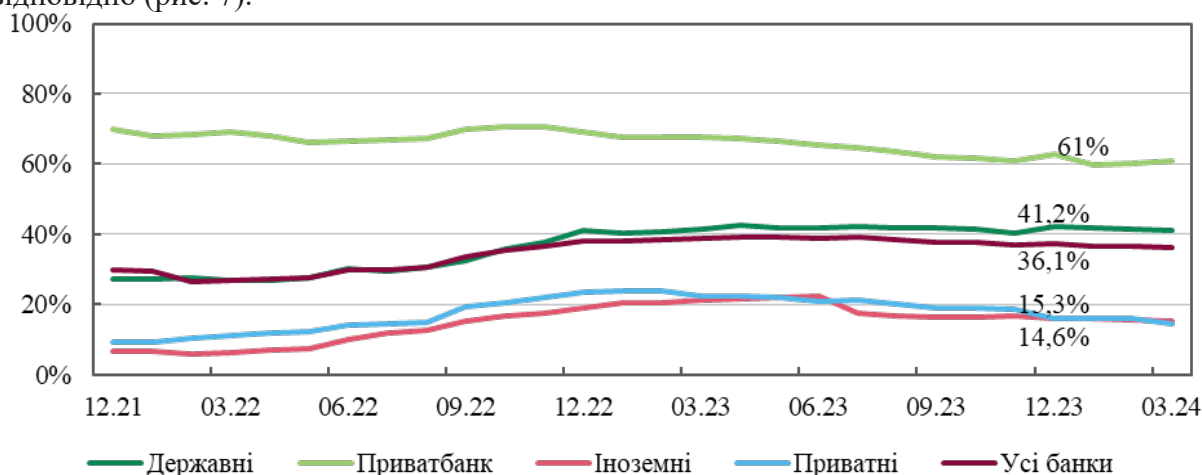

Рис. 7. Динаміка частки непрацюючих кредитів у загальному кредитному портфелі банків за формою власності за період 2021 р. – 1 квартал 2024 р., %

Джерело: [10]

У банків з приватним капіталом зростання непрацюючих кредитів склало 4%. АТ КБ «Приватбанк» утримує лідерство щодо негативної якості кредитного портфеля, в якому 61,0% становлять непрацюючі кредити. Зменшення частки непрацюючих кредитів у АТ КБ «Приватбанк» за аналізований період склало 7,5%.

Слід зазначити, що банкам важливо формувати достатній рівень резервів на випадок

неповернення кредитної заборгованості, щоб мати можливість нівелювати ризики, які генеруються активними операціями. Захищеність кредитів (співвідношення резервів до загального обсягу кредитів) є не менш важливим інструментом забезпечення фінансової стабільності банків, ніж зниження рівня їх проблемності (рис. 8).

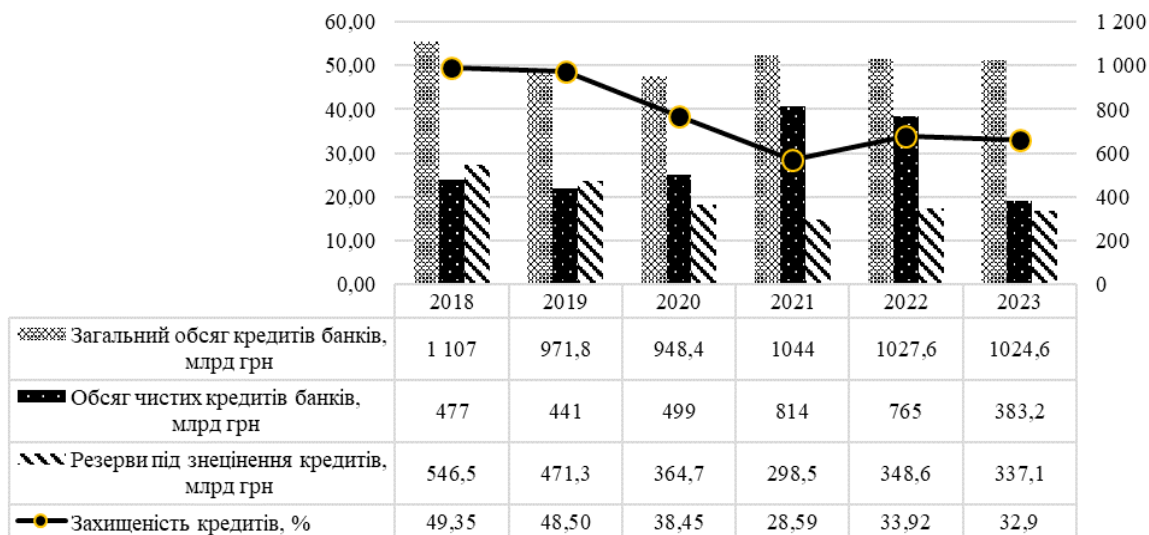

Рис. 8. Динаміка якості кредитів банківського сектору України за 2018–2023 рр.

Джерело: розраховано авторкою за матеріалами [9;10]

Так, значний обсяг резервування безпосередньо пов'язаний із обсягами непрацюючих кредитів у банківському секторі України. Відтак, протягом 2018–2022 рр. захищеність кредитів коливалася у межах 32–49%. За результатами 2023 р. спостерігаються суттєві зміни у динаміці цього показника, який зменшився на 1,02% у порівнянні з попереднім роком. На нашу думку, це пов'язано, з тим, що при зменшенні загальних обсягів кредитування, зменшилася і сума резервів.

На сьогодні актуалізується питання щодо управління непрацюючими кредитами в Україні. У цьому контексті заслуговує на увагу дослідження, яке проведене М. Сулимою та Л. Шавурською [6]. Дослідники проаналізували зарубіжний досвід управління непрацюючими кредитами та визначили основні напрями вдосконалення цієї системи, а саме: подальше запровадження макропруденційного інструментарію ЄС щодо врегулювання NPLs; наближення та адаптація вітчизняного законодавства до правових норм ЄС щодо механізму судово-претензійного стягнення простроченої заборгованості; потребує розвитку ринок непрацюючих активів, що дасть змогу більш ефективно реалізувати такий спосіб врегулювання NPLs як продаж третім особам; перспективним є використання механізму сек'юритизації у врегулюванні високого рівня NPLs в сучасних реаліях України [6].

Актуальним питанням є пошук нових форм кредитування, особливо це стосується відновлення пошкоджених об'єктів критичної інфраструктури та житлового фонду. За оцінкою Світового банку, станом на 31.12.2023 р. потреби у відновленні та реконструкції оцінювалися майже у 486 млрд. дол. США (або 440 млрд. євро) [13].

З цього приводу заслуговує на увагу дослідження проведене С. Науменковою та співавторами [14]. Дослідники запропонували у межах реалізації комплексного плану економічного розвитку «Ukraine Facility Plan» використовувати механізм проектного фінансування, учасниками якого є банки за функціональною складовою «інвестиційне кредитування» [14, с.147].

У контексті забезпечення сталого розвитку країни на сьогодні є досить актуальним питанням формування системи «зелений банкінг». Серед вітчизняних банків лідером є державний АБ «Укргазбанк», який себе позиціонує як «зелений» банк і потенційно забезпечує фінансування проєктів у сфері генерації чистої енергії, енергоефективності та енергозабезпечення, зменшення викидів парникових газів. Цей банк обрав стратегію реалізації «зеленого банкінгу», яка ґрунтується на таких основних постулатах як:

спеціальні відсоткові ставки за еко-кредитами; реалістично оцінити очікувані результати на етапі попереднього розгляду; проста й швидка процедура оформлення кредиту; гарантії надійності державного банку; співпраця з акредитованими партнерами дозволяє прискорити узгодження проєктів, таких як LED освітлення, котельне обладнання, енергоефективне обладнання, енергозберігаючі вікна, двері, транспортні засоби, утилізація відходів, еко-партнер-генеральний підрядник, енергоаудит, медична техніка та обладнання.

Отже, всі ці питання є дискусійними та актуальними з позиції забезпечення сталого розвитку в Україні через подальший розвиток механізмів банківського кредитування.

Висновки. Банківське кредитування за історію банківництва відіграє вирішальну роль у забезпеченні сталого розвитку країни. За період введення воєнного стану в Україні загострилися проблеми пов'язані із встановленням ділових кредитних відносин з реальними позичальниками. Проведений аналіз складу і структури кредитного портфелю засвідчив зменшення кредитної активності та орієнтацію банків на вкладення, які розміщуються на рахунках у НБУ та у державних цінних паперах (військових ОВДП).

Також слід констатувати той факт, що кредитні вкладення банків мають переважно короткостроковий характер, що є негативним чинником для стимулювання сталого розвитку країни, а також обмеженням для бізнес-планування нефінансових корпорацій.

Підтримка сталого розвитку в Україні під час воєнного стану неможлива без ефективного виконання банками своєї ключової функції фінансового посередництва, тобто перерозподілу коштів на засадах кредитних відносин.

Проте активізація банківського кредитування залежить не тільки від обраної банками кредитної політики, а й від прийняття адекватних регуляторних рішень з боку Національного банку України та уряду, метою яких має бути створення економічних умов для формування структури активів банків, яка б сприяла перерозподілу кредитних ресурсів на користь реального сектору економіки та домогосподарств.

Перспективи подальших досліджень полягають у сприянні активізації банківського кредитування завдяки створенню макроекономічних передумов ефективного функціонування кредитного механізму (забезпечення стабільності національної грошової одиниці, недопущення виникнення системного ризику, правовий захист інтересів банків як кредиторів); пошуку нових форм кредитної підтримки як бізнесу, так і домогосподарств; удосконаленню системи управління непрацюючими кредитами.

Список літератури

1. Руда М. В., Мазурик М. М. Співпраця України та ЄС у сфері сталого розвитку: огляд перспектив. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2021. № 3 (1). С. 204-211. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/jun/23805/menedzhment121-206-213.pdf>. (дата звернення 13.06.2024).
2. Каринцева О. І., Дегтярова І. Б., Харченко М. О., Долгошесєва О. І., Кирилева А. В. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2020. № 3. С. 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22. URL: https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/22.pdf (дата звернення 14.05.2024).
3. Дзямулич М. Фінансове забезпечення сталого розвитку регіону. Економічний форум. 2023. № 3. С. 128-133. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-3-16>. URL: <http://surl.li/pxscmu>. (дата звернення 14.06.2024).
4. Дзюблюк О. В. Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану. Вісник економіки. 2023. 13 (3). С. 8-25. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.03.008>. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-3_0-pages-176_183.pdf. (дата звернення 15.06.2024).
5. Андрущак Є. М., Перепьолкіна О. О., Герасименко А. В. Управління непрацюючими кредитами: світовий досвід. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-25>.
6. Сулима М., Шавурська Л. Сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування в Україні. Науковий вісник міжнародної асоціації науковців. 2024. № 3 (2). DOI 10.56197/2786-5827/2024-3-2-10. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/120.pdf. (дата звернення 16.06.2024).

7. Кремень В. М., Кремень О. І., Гуляєва Л. П. Роль банківського кредитування у розвитку економіки України. Проблеми економіки. 2020. № 3. С. 176–183. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-3-176-183>. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-3_0-pages-176_183.pdf. (дата звернення 15.06.2024).
8. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/stratetiya-staloho-rozvytku-ukrayiny-do-2030-roku> (дата звернення 16.04.2024).
9. Національний банк України. Наглядова статистика. Офіційний веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic> (дата звернення 19.06. 2024).
10. Національний банк України. Огляд банківського сектору. Травень 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-05.pdf?v=7. (дата звернення 19.06. 2024).
11. Фонд розвитку підприємництва. Інформація про результати державної програми Доступні кредити 5-7-9. URL: <https://bdf.gov.ua/publicna-informatsiia/informatsiia-pro-rezultaty-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredytu-5-7-9/> (дата звернення 19.06. 2024).
12. Укрфінжитло. Інформація по результатах програми «Оселя». URL: <https://ukrfinzhytlo.in.ua/analytyka-mb/#1684920904343-23c4484a-9888>. (дата звернення 19.06. 2024).
13. Ukraine – Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3): February 2022 – December 2023. World Bank Group. 2023. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/099021324115085807/P1801741bea12c012189ca16d95d8c2556a> (дата звернення 19.06. 2024).
14. Науменкова С. В., Міщенко С. В., Тищенко Є. О. Проектне фінансування в умовах реалізації «Ukraine Facility Plan». Економічний простір. 2024. №19 (1), 142-153. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-24>. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1547>. (дата звернення 20.06.2024).

References

1. Ruda, M. V., Mazuryk, M. M. (2021). Cooperation between Ukraine and the EU in the field of sustainable development: an overview of prospects. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, 3 (1), 204-211. Retrieved from <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/jun/23805/menedzhment121-206-213.pdf>. (13 June 2024). [In Ukrainian].
2. Karintseva, O. I., Dehtiarova, I. B., Kharchenko, M. O., Dolgosheeva, O. I. & Kiril'yeva, A. V. (2020). Attracting foreign investments as a tool for ensuring competitiveness and sustainable development of the country. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomika*, 3, 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22. Retrieved from https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/22.pdf. (14 June 2024). [In Ukrainian].
3. Džiamulych, M. (2023). Financial support for sustainable development of the region. *Ekonomichni forum*, 3, 128-133. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-3-16>. Retrieved from <http://surl.li/pxscmu>. (14 June 2024). [In Ukrainian].
4. Dziubliuk, O. V. (2023). Problems of intensification of bank lending to the real sector of the economy in the conditions of martial law. *Visnyk ekonomiky*, 3, 8-25. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.03.008>. Retrieved from https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-3_0-pages-176_183.pdf. (15 June 2024). [In Ukrainian].
5. Andrushchak, E. M., Perepiolkina, O. O., Gerasimenko, A. V. (2024). Management of non-performing loans: global experience. *Ekonomika ta suspilstvo*, 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-25>. Retrieved from https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-3_0-pages-176_183.pdf. (15 June 2024). [In Ukrainian].
6. Sulyma, M., Shavurska, L. (2024). The current state and prospects for the development of bank lending in Ukraine. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoi asotsiatsii naukovtsiv*, 3,2, DOI 10.56197/2786-5827/2024-3-2-10. Retrieved from https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/120.pdf. (16 June 2024). [In Ukrainian].
7. Kremen, V. M., Kremen, O. I., & Gulyaeva, L. P. (2020). The role of bank lending in development of the economy of Ukraine. *Problemy ekonomiky*, 3, 176–183. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-3-176-183>. Retrieved from https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-3_0-pages-176_183.pdf. (15 June 2024). [In Ukrainian].
8. UNDP (2017). *Stratetiia staloho rozvytku Ukrainy do 2030 roku* [Strategy of sustainable

development of Ukraine until 2030]. Retrieved from <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/strategiya-staloho-rozvytku-ukrayiny-do-2030-roku>. (16 June 2024). [In Ukrainian].

9. Natsionalnyi bank Ukrainy (2024). Ofitsiyni veb-sait - Official website. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/statistic>. (19 June 2024). [In Ukrainian].

10. Natsionalnyi bank Ukrainy (2024). Ohliad bankivskoho sektoru. Traven 2024. [Overview of the banking sector. May 2024]. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-05.pdf?v=7. (19 June 2024). [In Ukrainian].

11. Fond rozvytku pidpriemnytstva (2024). Informatsiia pro rezultaty derzhavnoi prohramy dostupni kredyty 5-7-9 [Information about the results of the state program available credits 5-7-9]. Retrieved from <https://bdf.gov.ua/publicna-informatsiia/informatsiia-pro-rezultaty-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9/>. (19 June 2024). [In Ukrainian].

12. Ukrfinzhytlo (2024). Informatsiia po rezultatkh prohamy «ieOselya» [Information on the results of the "eOselya" program]. Retrieved from <https://ukrfinzhytlo.in.ua/analytyka-mb/#1684920904343-23c4484a-9888>. (19 June 2024). [In Ukrainian].

13. Ukraine – Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3): February 2022 – December 2023. World Bank Group. 2023. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/099021324115085807/P1801741bea12c012189ca16d95d8c2556a>. (19 June 2024).

14. Naumenkova, S. V., Mishchenko, S. V., Tishchenko, E. O. (2024). Project financing under the conditions of implementation of the "Ukraine Facility Plan". *Ekonomichnyi prostir*, 19 (1), 142-153. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-24>. Retrieved from <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1547>. (19 June 2024) [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.06.2024

Прийнята до публікації 19.06.2024